

65.26a7

Ш 44

В. М. ШЕЛУДЬКО

Фінансовий РИНОК

ПІДРУЧНИК

Третє видання



УДК 336.7(075.8)

ББК 65.053я73

Ш42

Затверджено Міністерством освіти і науки України (лист № 14/18.2-1699 від 13 липня 2005 р.)

Автор — Шелудько Валентина Миколаївна, доцент кафедри банківської справи Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Рецензенти:

О.Д. Василук, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;

М.Й. Малік, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент УААН, заслужений діяч науки і техніки України;

Л.В. Романова, доктор економічних наук, професор Академії праці та соціальних відносин

Шелудько В.М.

Ш42 **Фінансовий ринок : підручник / В.М. Шелудько ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 3-тє вид., стер. — К. : Знання, 2015. — 535 с.**

ISBN 978-617-07-0026-1

Спираючись на десятки вітчизняних та зарубіжних досліджень фінансового ринку, досвід викладання економічних дисциплін у провідних університетах США, Німеччини, Великої Британії, автору вдалося створити сучасний підручник для студентів, які вивчають нормативний курс "Фінансовий ринок". Теоретичний матеріал ілюструється необхідними статистичними даними, таблицями, схемами, діаграмами. До кожного розділу додаються список рекомендованої літератури і запитання для контролю засвоєних знань. До розділів практичного спрямування додаються задачі для самостійної роботи. В цілому матеріали підручника дають студентам необхідні знання для здійснення практичної діяльності на фінансовому ринку України та міжнародному фінансовому ринку.

Розраховано на студентів економічних факультетів, які вивчають навчальні дисципліни "Фінансовий ринок", "Ринок цінних паперів", "Міжнародні фінансові ринки", "Біржова діяльність", "Фінансовий менеджмент у банках", "Фінансові ризики", "Банківські ризики". Підручник буде корисним також спеціалістам-практикам фондового, кредитного та валютного ринків, підприємцям, керівникам підприємств і організацій.

445853

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
БІБЛІОТЕКА

УДК 336.7(075.8)
ББК 65.053я73

ISBN 978-617-07-0026-1

© В.М. Шелудько, 2006
© Видавництво "Знання",
оформлення, 2015

ЗМІСТ

Частина I. ВСТУП	9
Розділ 1. Основи функціонування фінансових ринків	9
1.1. Сутність і значення фінансового ринку	9
1.2. Структура фінансового ринку	13
1.3. Класифікація фінансових ринків	20
Розділ 2. Фінансові активи	27
2.1. Визначення і види фінансових активів	27
2.2. Властивості фінансових активів	29
2.3. Оцінювання фінансових активів	33
Частина II. ОСНОВНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ	38
Розділ 3. Цінні папери	38
3.1. Поняття і види цінних паперів	38
3.2. Векселі	40
3.3. Приватизаційні папери	46
Розділ 4. Облігації	50
4.1. Визначення і види облігацій	50
4.2. Облігації підприємств	51
4.3. Державні облігації та інші державні цінні папери	54

4.4. Державні облігації України	57
4.5. Інновації на ринку фінансових інструментів	66
Розділ 5. Акції	70
5.1. Визначення і види акцій	70
5.2. Вартість акції та оцінка акціонерного капіталу	72
5.3. Американські та європейські депозитарні розписки	75
Розділ 6. Акціонерні товариства — емітенти акцій	79
6.1. Історія виникнення корпорацій	79
6.2. Акціонерні товариства, відкрита підписка на акції	81
6.3. Викуп акцій та збільшення статутного капіталу акціонерного товариства	85
Частина III. ПОХІДНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ	89
Розділ 7. Ринок похідних фінансових інструментів	89
7.1. Визначення і суть строкових угод	89
7.2. Історія виникнення та розвитку ринку строкових угод	91
7.3. Визначення термінів	93
Розділ 8. Ф'ючерсні угоди	96
8.1. Визначення і види ф'ючерсів	96
8.2. Механізм укладення ф'ючерсних угод	97
8.3. Основні принципи ціноутворення у форвардних та ф'ючерсних контрактах	100
8.4. Хеджування за допомогою ф'ючерсів	106
8.5. Чиказька торгова палата	114
8.6. Строкові угоди на УМВБ	115
Розділ 9. Форвардні угоди	122
9.1. Визначення і види форвардних угод. Відмінно- сті між ф'ючерсами і форвардами	122
9.2. Угоди про форвардні процентні ставки	125
9.3. Форвардні угоди з купівлі-продажу валюти	130
Розділ 10. Опціони	135
10.1. Визначення та види опціонів	135
10.2. Дохідність опціонів	140
10.3. Угоди “кеп”, “флор”, “колар” та варанти	145
Розділ 11. Свопи	152
11.1. Суть і види свопів	152

11.2. Процентний своп	154
11.3. Валютний своп	159
11.4. Своп активів	161
Частина IV. ПРОЦЕНТНІ СТАВКИ, РИЗИК І ДОХІД ...	166
Розділ 12. Ризик і дохід	166
12.1. Визначення і види процентних ставок	166
12.2. Структура процентних ставок	169
12.3. Поняття і основні види ризиків, оцінювання ризиків	176
12.4. Основні види фінансових ризиків	182
Розділ 13. Оцінювання фінансових активів	189
13.1. Оцінювання грошових потоків	189
13.2. Механізм оцінювання фінансових активів	192
13.3. Оцінювання облігацій	195
13.4. Чутливість облігацій до змін ринкових процентних ставок	198
13.5. Оцінювання акцій	202
13.6. Оцінювання дохідності операцій з фінансовими активами	208
13.7. Оцінювання дохідності кредитних та депозит- них операцій	214
13.8. Теорія портфеля	223
13.9. Теорія ринку капіталів	231
13.10. Модель оцінки капітальних активів	235
Частина V. ФІНАНСОВІ ІНСТИТУТИ	245
Розділ 14. Фінансові послуги	245
14.1. Ринок фінансового посередництва	245
14.2. Андерайтинг і приватне розміщення цінних паперів	247
14.3. Агентські послуги	250
14.4. Лізингові послуги	252
14.5. Факторингові послуги	255
14.6. Брокерська діяльність	257
14.7. Дилерська діяльність	261
14.8. Безготівкові розрахунки платіжними картками	264
Розділ 15. Комерційні банки	270
15.1. Основні функції та операції комерційного банку	270
15.2. Ресурси комерційного банку	274

15.3. Активи комерційного банку	279
15.4. Доходи та витрати банку	283
15.5. Фінансова звітність банку	286
15.6. Фінансовий аналіз діяльності банку	292
15.7. Управління фінансами в банках	297
15.8. Управління банківськими ризиками	301
15.9. Регулювання банківської діяльності	304
Розділ 16. Інвестиційні компанії	313
16.1. Інститути спільного інвестування	313
16.2. Типи інвестиційних компаній	315
16.3. Основи функціонування інвестиційних фондів ...	318
16.4. Вітчизняні інститути спільного інвестування	320
16.5. Оцінювання чистих активів	326
Розділ 17. Інші фінансові інститути	330
17.1. Страхові компанії	330
17.2. Діяльність страхових компаній в Україні	335
17.3. Ощадні банки та ощадно-кредитні асоціації	342
17.4. Кредитні спілки	346
17.5. Інвестиційні банківські фірми	347
17.6. Пенсійні фонди	350
17.7. Довірчі товариства	353
Розділ 18. Фондовий ринок	357
18.1. Основи функціонування фондового ринку	357
18.2. Історія розвитку фондового ринку	363
18.3. Біржовий ринок	366
18.4. Фондові ринки та фондові біржі світу	371
18.5. Фондовий ринок України	377
18.6. Інфраструктура фондового ринку	385
18.7. Українська фондова біржа	392
18.8. Перша фондова торговельна система	397
18.9. Професійна діяльність на ринку цінних паперів	399
18.10. Державне регулювання фондового ринку України	403
18.11. Фондові індекси	406
Розділ 19. Кредитний ринок	416
19.1. Основи організації кредитного ринку	416
19.2. Державний кредит, його форми та види	419
19.3. Банківське кредитування	421
19.4. Основні види кредитів	424

19.5. Кредити під заставу та гарантію	429
19.6. Кредитні рейтинги	432
19.7. Управління кредитним ризиком у банках	436
19.8. Управління процедурою кредитування	440
19.9. Оцінювання кредитоспроможності підприємства	445
19.10. Оцінювання кредитоспроможності банку	449
19.11. Вартість кредитних інструментів	452
19.12. Комерційний кредит	455
Розділ 20. Валютний ринок	462
20.1. Валюта і валютний курс	462
20.2. Основи функціонування валютного ринку	464
20.3. Види операцій з валютою	468
20.4. Функціонування валютного ринку в Україні ...	471
20.5. Валютне регулювання і валютний контроль	475
20.6. Здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку	477
20.7. Валютний дилінг у банках	483
20.8. Переміщення валюти через митний кордон України	485
20.9. Правила переказу іноземної валюти за межі України	488
20.10. Використання готівкової валюти на території України	491
20.11. Українська міжбанківська валютна біржа	493
Розділ 21. Міжнародний фінансовий ринок	498
21.1. Основи функціонування міжнародного фінан- сового ринку	498
21.2. Міжнародний валютний фонд та Світовий банк	502
21.3. Європейський банк реконструкції і розвитку та інші міжнародні організації	506
21.4. Фінансові інструменти міжнародного ринку	510
21.5. Фінансова інформація на міжнародному ринку	513
Відповіді до задач	522
Предметний покажчик	526
Іншомовні скорочення	535